

tánok egész légioja keletkezett, kiknek mindenike saját gyógyszerét dícséri.

Azonban az egyes kórtünetek ellen alkalmazott észszerű kezelés számtalan esetben képes a beteg életét megmenteni. Jég vagy jégbe hűtött jó pezsgő szünteti a hányingert, a mákony — opium — s készítményei a bélmenést, meleg s dörzsölések kevesbitik a kínzó görcsöket

Ugyanazért téves vélemény az, hogy a cholera gyógyíthatlan, mert ha nem bírunk is specificus szerrel minden esetben való meggyógyítására, leküzdhetjük az egyes tüneteket s meggyógyul a beteg.

Magyarország sportja.

Irta : **Porzsoft Kálmán.**

Egyik ember arról itéli meg valamely nemzet műveltségét, hogy mennyi szappant fogyaszt, a másik, hogy hány könyvet vásárol évenként s a harmadik, hogy hány színháza van? A nemzetek e műveltségi kriteriumai közé a szappanfogyasztás mellett kétségkívül be lehet venni a nemzetek sportját is. S Magyarországnak ily különböző mértékekkel való mérlegelése is — azt hisszük — ugyanazon eredményre vezet, hogy t. i. Magyarország utban van a nyugateurópai nagy államok culturája felé, mindezeknek intézményeit bírja ugyan már, de csak kicsiben, fejlődő-félben s többé-kevésbé rendezetlenül.

Hogy Magyarország sportja mily állapotban van, ennek megítélésére a legelső jellemző adat az, hogy a megítéléshez szükséges legfőbb kellék, a hivatalos statisztikai kimutatás — hiányzik. Nincs a sportnak talán egyetlen neve sem, melyet Magyarországon ne üznének, de a sport egyetlen neméről sem állítottak össze hiteles statisztikát. Egyébként erre nincsen feltétlen szükség, mert Magyarország sportja eddigelé csak oly terjedelmű, hogy egy ember fejében is megfér az ismerete s hivatalos számadat nélkül is lehetséges hü ismertetése. Sőt épen a statisztika adná legkevésbé hü képét Magyarország sportjának : mert sport-statisztikát csak a sport-egyletek összeírásával lehet készíteni, jelenleg pedig épen azt a korát éli sportunk, melyben minden hónapban alakul egy új sport-egylet és minden hónapban egy régi fel is oszlik : továbbá sok helyen rendszeresen üznek egy sportnemet, a nélkül hogy egyletté alakulnának. Így aztán ha a statisztika után akarnánk megítélni az ország sportját, igen furcsa következtetéseket vonnánk ki abból ; mert pl. a míg Magyarországon köztudomás szerint a vivás sportja mindennütt általános divatnak örvend, addig az a statisztika hiteles adatokkal kimutatná, hogy Magyarországon egyetlen vivó sincs, — mert persze Magyarországon egyetlen vivó-egylet sincs. Hiteles sport-statisztikát tehát nálunk legfeljebb csak úgy lehetne készíteni, ha a

népszámlálásnál mindenkitől a nevén, foglalkozásán kívül azt is megkérdeznék, hogy «Milyen sportot űz?» a mire pedig legalább egy pár századig nem lehet kilátás.

Magyarország sportja szerintem két szempontból fontos és érdekes: közgazdasági és közegészségügyi szempontból, a mint vagy «állat-sport» vagy «ember-sport». Az állat-sport-hoz számítom a lovaglást, kocsizást, vadászatot, agarászatot s az ezek üzésére alakult egyleteket. Az ember-sporthoz tartozik pedig a sport mindama faja, melynek célja az emberi test erősítése, így tehát az atletika, torna, úszás, esolnakázás, korcsolyázás, velocipedezés, vivás stb.

Az állat-sport Magyarországon mondhatni mindig virágzott, mert hiszen őseink eddelőket vadászattal s hazájukat lóháton szerezték; csak hogy a lovaglásnak és vadászatnak igazi sportszerű üzése inkább csak e századtól számitható. Közgazdálkodásunkban a ló kivitel fontos tényező s ez maga is bizonyítja lósportunk virágzását. Budapesten jelenleg két egylet szolgálja e sportot: a «Pesti lovaregylet», mely a lóversenyeket rendezi s a «Lótenyésztés emelésére alakult társaság», mely az ügető versenyeket rendezi. Mindkettő külön versenypályával bír s versenyeket évről-évre szaporítják. A vidéken keletkezett lóverseny-egyletek nincsenek egyenes összeköttetésben a budapesti egyletekkel, mint ez a külföldön szokott lenni. A vidéki városok közül a lóverseny-sport tekintetében első helyen állanak Kolozsvár, Pozsony, Nagyvárad, Debreczen, Szeged stb. A vidéki lóversenyek nagy részét azonban nem e célra alakult «lovar-egyletek» rendezik, hanem első sorban a kormány segítségével alakult «lótenyésztési bizottság»-ok, továbbá a vidéken állomásozó katonatisztek és a «gazdasági egyletek». Évenként átlag 30—40 lóversenyt rendeznek Magyarországon s versenylovaink a mily nemesítő hatással vannak rendes lóállományunkra, addig a külföldi gyepekről évenként jelentékeny összegeket hoznak be a versenydíjakból.

Vadászatunk hasonlóképen virágzik s a vadászati törvény létesítése óta és mióta Nádasdy Ferenc gróf és Keleti Károly az «országos vadászati védegylet»-et megalkották, a vadászat sportja teljesen rendezettnek mondható. Jelenleg mintegy 50 vadászati egylet van az országban s a vadászatot a legnagyobb mértékben üzik, a nélkül, hogy ez a vadállomány kárára történék. Külön kell azonban itt megemlítenünk, hogy Budapesten alakult egy «galamblövész-egylet» is Esterházy Mihály gróf kezdeményezésére. A galamblövész-sport ellen a külföldön az állatvédő egyletek kezdeményezésére több helyen mozgalom indult meg s egy-két város hatósága be is tiltotta azt: de nálunk e sport kedvelői a legkisebb háborgattatást sem szenvedik. A vadászat sportjához tartoznának a lövész-egyletek is, de nálunk a vadászok legnagyobb része csodálatos módon visszahúzódik a lövész-egyletektől. Kétségtelen, hogy a lövészet — e városi sport — kevesebb érdeklődéssel bírhat a szenvedélyes vadászra, mint a rengetegben egy medvevadászat: de a mig pl. Németország-

ban a lövész egyletek ünnepélyei mindig országos ünnepélyek s a legelőkelőbb közönség is részt vesz bennök, addig nálunk sokan csak «nyárspolgári» mulatságnak tekintik a lövészetet, s bár a fővárosban három lövész-egylet is van, a lövész-egyletek inkább csak a vidéken virágznak, mint pl. Aradon, Nagyváradon, Kassán, Pécsen stb.

A sportnak fontosabb és általánosabb érdekű része, az ember-sport az utóbbi évtizedek alatt nagy lendületet nyert s a legkülönbözőbb sportnemek rohamosan terjednek és népszerűsödnek Magyarországon. A Matolay Elek által német mintára meghonosított tornaegyletek közül hazánkban mintegy tizenöt van jelenleg. Ebből a fővárosra három jut: a «Nemzeti tornaegylet», mely az anyaegylet, továbbá a «Budapesti (budai) tornaegylet» s az «Ó-budai tornaegylet». Állandó saját tornacsarnokkal csak a két előbbi bír s a kormány e kettőben tornatanítói tanfolyamot tart fenn. Általában a tornázás sokkal inkább terjed a kormány azon intézkedése folytán, melylyel kötelező tantárggyá tette az iskolákban, vagyis a törvény kényszere folytán, mint társadalmi úton az egyletek által. A vidéki tornaegyletek közül legnagyobb tevékenységet fejt ki a szabadkai, azután a szegedi, nagyvárad, aradi, magyaróvári; van még tornaegylet Pécsen, Kanizsán, Selmechányán, Debrecenben, Sátoralja-Ujhelyen, Kolozsvárott stb. A kolozsvárinak címe «tornavivoda», de ép oly keveset vivnak benne, mint tornásznak.

Az Eszterházy Miksa gróf által angol mintára nemrég meghonosított athletikának a fővárosban csak egy egylete van, a «Magyar athletikai klub», de a főváros több különböző című egylete s a vidéki tornaegyletek legnagyobb része tényleg az athletikát üzi. A Kolozsvárott alakult athletikai klub tényleg még most sem létezik: Zentán régebben, meg Körmenten ez évben alakult egy athletikai klub s Szegszárdon most indult meg a mozgalom. A fővárosi athletikai klubnak nincs saját helyisége: gyakorlatait a «Nemzeti lovarda» épületében tartja s versenyeit az Orczy-kertben: báljaiban azonban általában több athléta vesz részt mint versenyekben.

A vízi sportból a csónakázást és korcsolyázást üzi leginkább sportszerűen. Egyetlen uszó-egylet alakult ugyan egy pár év előtt a fővárosban, de az alakuló gyűlésen kívül teljességgel semmit sem produkált. Az uszás a fővárosban inkább csak az uszodákon belül marad s csupán a »Magyar athletikai klub» rendez évenként egy uszó versenyt. S Balaton-Füreden a «Balatoni vitorlázó egylet» az idén rendezett először uszó versenyt. A palicsi tavon a szabadkai tornaegylet rendez minden évben uszóversenyt s ezzel jóformán teljesen ki is meritették uszó sportunk leírását.

Csónakegyletünk a fővárosban három van: «Nemzeti hajósegyelet» (ez a legrégebb), «Hunnia csónakázó-egylet» s «Pannonia csónakázó-egylet» (ez a legcsöndesebb). A két előbbi egylet minden évben rendez versenyeket, de ha nemzetközi versenyeket hirdetnek, a bécsiek mindig legyőzik a magyar evezősöket. A vidéken jelesebb csónak-egylet a pozsonyi, ezután a győri, a szegedi, a ko-

máromi, nagyvárad, keszthelyi (a Balatonon), debreczeni (egy kis tavon) stb. A csónak-egyletek szövetségét Miháلكovics Tivadar kezdeményezésére már két évvel ezelőtt megalakították, de eddig semmi életjelt sem adott magáról. A csónak-sportnak egy igen érdekes fajta honosodott azonban meg nálunk az utóbbi két év alatt s ez a vitorlás-sport. Egy Young nevű angol hajóács privát speculációból egy pár vitorlás yachtot épített a Balatonra s miután főuraink megkedvelték e sportot, most már egy «Balatoni vitorlázó egyesület»-ünk is van s a balatonfüredi kikötőt egész kis yacht-flottilla veszi körül. Miután a Balaton kiválóan alkalmas e sport üzésére, igen nagy jövője van a vitorla-sportnak, s tekintve, hogy gazdag uraink karolták fel, az egész Balaton vidékére közgazdasági szempontból is igen sok előnnyel fog járni. Sőt Sopronban is alakult egy vitorlázó társaság, mely az elhanyagolt Fertőn vitorlázik.

A korcsolyázás sportja a legrégibb időktől kezdve divatozik Magyarországon s még egyes távoli vidéken míg ma is az őseredetű csont-korcsolya egy-egy példányára lehet akadni a parasztok között, addig a fővárosban több száz hive van a legujabb szerkezetű halifaxoknak. A budapesti korcsolya-egyesület az összes fővárosi sport-egyesületek között a legtöbb taggal bír s a városligetben csinos állandó csarnoka van; versenyeket azonban ritkán rendez. Általában majdnem minden nagyobb víz mellett lévő városunkban van korcsolyaegyesület; de korcsolya-versenyt alig rendeztek. A kerékkorcsolya sem ismeretlen Budapesten, két velocipéd-egyesületünk több tagja gyakorolja, de külön egyesület nem alakult erre, mint Bécsben s különösen Párisban.

A velocipéd-sport is új Magyarországon, de már is nagy lendületet vett. A fővárosban két velocipéd-egyesület van: a «Budapesti kerékpár-egyesület» s a «Budapesti vasparipa-egyesület Előre». A vidéken egyetlen velocipéd-egyesület sincsen, de azért több helyen velocipédeznek, így Szabadkán, Szegeden, Kolozsvárt, Győrött, Nagyváradon stb. A fővárosban a velocipédezők sportja rendőrileg szabályozva van, a vidéken azonban a tudatlan nép sok helyen «garabonczásnak» nézi a velocipédezőket s valóságos támadásoknak teszi ki őket. Holott a velocipéd nemcsak a multság és testedzés, hanem a gazdálkodás szempontjából is igen jelentékeny sport.

Nagy hátránya összes testgyakorló egyesületeinknek, hogy nincs meg közöttük az összekötő kapocs, nem tudnak a külföldiek jó példájára szövetséggé alakulni. S nagy hátrányuk volt eddig az is, hogy szakközlönyük csak ez évben alakult, a «Herkules», míg az állat-sportot üző egyesületeknek évek óta megvan szakközlönyük a «Vadász és Versenylap» s a «Vadászlap».

Tagadhatatlan e téren is a haladás, de ha a rendszeres testgyakorlatok; a testedző sport üzéséről statisztikát lehetne összeállítani, bizonyára sokkal kisebb számot nyernénk, mintha az illető testgyakorló egyesületek — deficitjét adnánk össze.